

Sygn. akt VIII U 77/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2021 r. w Gliwicach

sprawy M. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania M. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 11 grudnia 2020 r. **nr** (...) -2003

zmienia zaskarżoną decyzję ustalając, że kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 74.128,12 zł. (siedemdziesiąt cztery tysiące sto dwadzieścia osiem złotych 12/00), a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1988 - 1997 wynosi 71,39%.

(-) sędzia Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 77/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 grudnia 2020r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.) ponownie ustalił odwołującej M. J. wartość kapitału początkowego.

Odwołanie od tej decyzji złożyła M. J. domagała się jej zmiany. Nie zgodziła się z wyliczeniem wskaźnika dla roku 1989. W szczególności nie zgodziła się z przyjęciem przez ZUS, za ten rok, minimalnego wynagrodzenia, w sytuacji, gdy przedłożyła potwierdzoną za zgodność z oryginałem, kopię kartoteki zarobkowej, wykonaną przez Archiwum Urzędu Wojewódzkiego w K..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo zaznaczył, że sporna kartoteka nie została opatrzona podpisem osoby upoważnionej do jej sporządzenia.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Decyzją z 31 stycznia 2007r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ustalił odwołującej wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. uznając za udowodnione 13 lat, 11 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 10 miesięcy i 27 dni okresów nieskładkowych, tj. sprawowania opieki nad dzieckiem. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS ustalił w oparciu o zarobki z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1988 – 1997 i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 68,73%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 70.811,29 zł.

Następnie zaskarżoną decyzją z 11 grudnia 2020r. (...) Oddział w Z. po przedłożeniu przez ubezpieczoną, potwierdzonej za zgodność z oryginałem, kopii kartoteki zarobkowej za rok 1989, ponownie ustalił ubezpieczonej wartość kapitału początkowego. W szczególności organ rentowy uznając za udowodnione 13 lat, 11 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 10 miesięcy i 27 dni okresów nieskładkowych, tj. sprawowania opieki nad dzieckiem. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS ustalił w oparciu o zarobki z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1988 – 1997, przy czym za rok 1989 przyjął minimalne wynagrodzenie. Wyliczony w oparciu o te założenia wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 69,89%. Ustalony w oparciu o te wyliczenia kapitał początkowy wyniósł 73.346,46 zł.

Niezależnie od powyższego Sąd ustalił, że ubezpieczona w okresie od 15 lutego 1983r. do 31 marca 1991r., zatrudniona była w Przedsiębiorstwie (...) w Z.. Na okoliczność wykazania zarobków osiągniętych u tego pracodawcy, odwołująca przedłożyła sporządzone i potwierdzone za zgodność z oryginałem, kopie kartotek płacowych i kart zasiłkowych. Z przedłożonych dokumentów, organ rentowy zakwestionował wyłącznie zapisy kartoteki za rok 1989, ze względu na brak podpisu osoby wystawiającej tą kartotekę. Równocześnie natomiast nie kwestionował pozostałych dokumentów z tego okresu.

W oparciu o wyliczenia organu rentowego, Sąd ustalił, że uwzględnienie zarobków odwołującej w wysokości wynikającej ze spornej kartoteki pozwoliło na ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału na poziomie 71,39 %.

Z kolei wyliczony z jego uwzględnieniem kapitał początkowy wynosi 74.128,12 zł.

Ubezpieczona nie kwestionowała powyższych wyliczeń.

Powyższy stan faktyczny jest zasadniczo bezsporny i wynika wprost z akt organu rentowego oraz dokumentacji pracowniczej odwołującej nadesłanej przez Archiwum Urzędu Wojewódzkiego w K. (koperta k.22), jak również z wyliczeń ZUS (k.29-31). Równocześnie strony nie wnosiły o przeprowadzenie dalszego postępowania dowodowego

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej, M. J. zasługuje na uwzględnienie.

Należy stwierdzić, że zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U.

z 2021r., poz. 291 ze z.):

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.
3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Przy ustalaniu kapitału początkowego, zgodnie ust. 2 art. 174 ustawy przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Natomiast zgodnie z normą art. 15 ust. 1, powołanej wyżej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Z kolei jak stanowi art. 15 ust. 3 powołanej wyżej ustawy do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z 6 marca 1997r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Zainteresowanemu natomiast pozostawiony jest wybór okresu, z którego podstawa wymiaru składek przyjmowana jest do podstawy wymiaru kapitału początkowego, tylko w granicach określonych powołanymi przepisami, co oznacza, że okres ten nie może być ani dłuższy, ani krótszy niż 10 lat i że z tego dziesięcioletniego okresu nie mogą być wyłączone żadne okresy. W szczególności nie są wyłączone okresy, w których zainteresowany nie podległ ubezpieczeniu społecznemu i w związku z tym nie osiągał dochodów, które mogłyby stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Wynika to z regulacji zawartej w art. 16 ust. 1, który stanowi, że przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu. Jeżeli w okresie ostatnich 20 lat występowały przerwy w ubezpieczeniu, zainteresowany, chcąc osiągnąć najkorzystniejszy wskaźnik podstawy wymiaru, może wybrać taki okres kolejnych 10 lat, w którym przerwy były najkrótsze.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej, której zaskarżoną decyzją ustalono jego wysokość, z wyluczeniem podstawy wymiaru z przyjęciem za rok 1989 minimalnego wynagrodzenia.

Organ rentowy odmawiając uznania zarobków wykazanych w kartotece zarobkowej, na której brak było podpisu osoby wystawiającej tą kartotekę, kierował się treścią § 21 ust. 1 rozporządzenia z 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), zgodnie z którym środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Niemniej jednak przepisy rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Dopuszczalnym jest, więc ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r. w sprawie I UK 179/06, opubl. w LEX nr 342283; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z 21 sierpnia 2013r., III AUa 1768/12).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni akceptuje stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Lublinie z 4 października 2012r., w sprawie III AUa 305/12, gdzie wskazano, iż w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w aktach osobowych, takich jak umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia, wówczas można uwzględnić tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie stale i w określonej wysokości.

Sąd zgodził się z wyliczeniami organu rentowego, z godnie z którymi wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 71,39 %, był zatem wyższy od przyjętego przez ZUS.

Wprawdzie ZUS kwestionował przyjęte przez Sąd zapisy spornej kartoteki zarobkowej, jednak zarzuty ZUS nie zasługują na uwzględnienie. W szczególności Sąd przyjął zapisy tej kartoteki za wiarygodne, bowiem znajdują się one w aktach płacowych odwołującej i ich zapisy odpowiadają składnikom wynagrodzenia odwołującej, zawartym w takich samych kartotekach za pozostałe lata jej pracy u tego samego pracodawcy. Sąd przyjął również, że odwołująca nie może ponosić negatywnych konsekwencji niedopatrzenia pracownika, który sporną kartotekę sporządził.

W konsekwencji, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku – na mocy 477¹⁴ § 2 k.p.c.

(-) sędzia Anna Capik – Pater